

องค์การและการจัดการภาครัฐสมัยใหม่

Modern public sector organization and management

ธนวัต มุลสมบัติ และจักรี ศรีจารุเมธีญาณ

Thanawat Moonsombat and Chakkree Sricharumedhiyan

คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author, E-mail: thanawat.moo@student.mbu.ac.th

Received 06/03/2024 | Revised 26/06/2024 | Accepted 26/06/2024

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

องค์การและการจัดการภาครัฐในสมัยปัจจุบันมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างสังคมที่เจริญรุ่งเรืองและยั่งยืน องค์การและการจัดการภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยสำหรับประชาชนทุกคน นอกจากนี้ องค์การและการจัดการภาครัฐยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานโยบายที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพขององค์การและการจัดการภาครัฐในสมัยปัจจุบันเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญและไม่ควรละเลย

คำสำคัญ: องค์การ; การจัดการภาครัฐ; สมัยใหม่

Abstract

Public organization and management in modern times play a very important role in creating a prosperous and sustainable society. Public organization and management play an important role in creating an enabling environment for all citizens. Public organization and management also play an important role in developing policies that respond to the needs and well-being of citizens in Today's society, therefore, the efficient and quality operation of government organizations and management in the present era is something that should be given importance and should not be neglected.

Keywords: organization; public sector management; modern

บทนำ

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) เป็นการบริการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐานวัดได้ ใช้กลไกการตลาดเปิดโอกาสในการแข่งขันทั้งภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการเข้าร่วมการลงทุนอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ การให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นเพื่อให้ระบบราชการมีความสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการรัฐควรมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในส่วนที่จำเป็นจะต้องทำเท่านั้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทมากขึ้น มีการบริหารจัดการภายในภาคราชการที่มีความรวดเร็ว คุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพ มีการจัดองค์กรที่ความกะทัดรัดคล่องตัวและปรับเปลี่ยน รวดเร็ว เน้นการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือตามลักษณะของการทำงานที่ทันสมัย ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการทำงาน (รัฐธรรมนูญ โมลาแสง, 2566: 39-40) ของหน่วยงานราชการในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างมาก การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์การและการจัดการภาครัฐในยุคปัจจุบันต้องเน้นการใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป การพัฒนาการจัดการภาครัฐให้ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศเราเด่นในอนาคตที่ยั่งยืนและมีความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนมั่นใจในการบริหารจัดการของรัฐบาล และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ การจัดการภาครัฐในแนวทางใหม่คือการสร้างความรู้และความเข้าใจในการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

ความหมายขององค์การ

ความหมายของคำว่า “องค์การ” มีนักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

อนงค์ทิพย์ วสินนท์ (2541: 176) ความหมายขององค์การ องค์การเป็นระบวย่อยของสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลซึ่งมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ มาทำงานร่วมกันตามโครงสร้างและรูปแบบที่กำหนดไว้ เพราะฉะนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า ในสังคมใดก็ตาม จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะที่องค์การเป็นระบวย่อยของระบบบริหารราชการ ทำหน้าที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545: 27) อ้างในสมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2549: 161) ได้กล่าวว่า องค์การเป็นการรวบรวมการทำงานของคน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยรวม หรือเป็นระบบการบริหารจัดการที่มีการออกแบบและการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นกลุ่มของบุคคลที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555: 11-15) ความหมายขององค์การคือ การรวมตัวกันของบุคคลเป็นหน่วยงาน ทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน มีแบบแผน ระเบียบ กฎเกณฑ์ มีการจัดการและประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ องค์การเป็นระบบสังคม (Social System) คือมีบุคคลหลายส่วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่ละคนต่างมีหน้าที่ที่จะทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน อาจมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีฐานะเป็นนายจ้าง เป็นผู้รับจ้างเป็นสถานประกอบการ เป็นสมาคม หรือฐานะอื่น ๆ ได้ หลายฐานะและมีองค์ประกอบขององค์การ ดังนี้

1. บุคลากร (People) เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์การ เพราะเป็นผู้ดำเนินงานเพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์

2. วัตถุประสงค์ (Purpose) เป็นตัวกำหนดทิศทางในการทำงานและกิจกรรมขององค์การ เป็นเหตุผลที่อธิบายว่าองค์การดำเนินการเพื่ออะไร และเป็นสิ่งที่แสดงถึงความต้องการขององค์การในการกำหนดวัตถุประสงค์

3. งาน (Task) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วัตถุประสงค์ขององค์การบรรลุผล เป็นส่วนของ องค์การที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ทุกองค์การมีงานหลายงาน มีงานหลายด้าน ทุกงานมีต้นทุน มีขั้นตอนในการดำเนินการ การจัดคนให้เหมาะกับงาน ให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ให้ผลงานมี

4. โครงสร้าง (Structure) องค์การเป็นการทำงานร่วมกันของคนหลายคน จึงต้องมี การแบ่งงานกันดำเนินการ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดอำนาจว่าใครเป็นผู้บังคับบัญชาใคร สิ่งเหล่านี้เป็นโครงสร้างขององค์การ

5. เทคโนโลยี (Technology) เทคโนโลยี หมายถึง วิทยาการเกี่ยวกับศิลปะในการนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีจึงเป็น ได้ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการทำงานขององค์การ เริ่มตั้งแต่ อุปกรณ์สำนักงาน กระบวนการการผลิต การให้บริการ การตลาด การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เป็นสิ่งจำเป็นขององค์การในการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพ

6. สิ่งแวดล้อม (Environment) สามารถจำแนกได้เป็นสิ่งแวดล้อมภายในและ ภายนอกองค์การ และองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในองค์การเป็นสภาพองค์การส่วนหนึ่ง มีทั้งส่วนที่องค์การสามารถควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ เช่น บรรยากาศการทำงาน วัฒนธรรม องค์การ ฯลฯ สิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ ได้แก่ สิ่งที่อยู่ภายนอกองค์การซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์การ เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจ คู่แข่งขัน ภาวะการแข่งขัน กฎหมาย ชุมชน การขนส่ง ราคาน้ำมัน สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ฯลฯ

Robbins (2533: 4) อ้างในศิริรัตน์ ชุณหาคล้าย (2558: 106) "องค์การ" เป็นหน่วยทางสังคม มีขอบเขตของตนเอง มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งอาจมีเป้าหมายเดียว หรือหลายเป้าหมายก็ได้ ภายในองค์การจะประกอบด้วยคนหรือกลุ่มคน ที่มีความเกี่ยวข้องและปฏิสัมพันธ์กัน โดยที่องค์การจะต้องมีการวางแผนกำลังคนให้มีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ระหว่างสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ไว้ ก่อนบุคลากรทุกคนต้องรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามผลงานที่คาดหวัง โดยจะวัดด้วยระบบการประเมินผลงาน อันเป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพองค์การและตรวจสอบความเข้าใจใน งาน เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินงานสำเร็จด้วยสมาชิกขององค์การ

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ, (2559: 189) องค์การเป็นสถานที่ซึ่งมนุษย์ได้มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 6 ส่วน ได้แก่ คน เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์โครงสร้าง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม องค์การสามารถที่จะจำแนกประเภทได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ องค์การที่จำแนกโดยยึดวัตถุประสงค์ องค์การที่จำแนกโดยยึดโครงสร้าง และองค์การที่จำแนกโดยยึดการกำเนิด

วรฉัตร วรวิรรณ (2563: 156) องค์การ หมายถึง การรวมตัวกันของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามที่ได้ตั้งไว้มีการแบ่งงานกันทำหรือร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

กล่าวโดยสรุป “องค์การ” เป็นรูปแบบของการรวมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 บุคคลขึ้นไป ซึ่งเข้ามาร่วมมือกันทำงานซับซ้อน ตามโครงสร้างและระเบียบแบบแผนที่วางไว้ มีการจัดการและประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ องค์การเป็นระบบสังคม (Social System) คือมีบุคคลหลายส่วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่ละคนต่างมีหน้าที่ที่จะทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน โดยที่องค์การจะต้องมีการวางแผนกำลังคนให้มีความสมดุลกับบทบาทหน้าที่ระหว่างสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ไว้ ก่อนบุคลากรทุกคนต้องรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามผลงานที่คาดหวังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

ความหมายของการจัดการ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย การจัดการ ไว้ดังนี้.

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ, (2559: 189) การจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การจัดการถูกแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การจัดการระดับต้นการจัดการระดับกลางและการจัดการระดับสูง ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องมีทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญเป็นพื้นฐานอย่างน้อยคือ 4 M's ซึ่งประกอบด้วย 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) 4) การจัดการ (Management)

นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2560: 2-8) หลักการจัดการที่ดีที่สุด ต้องอาศัยหลักของศาสตร์ การจัดการ ขั้นตอนการทำงานแต่ละขั้น ย่อมมีวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ความเป็นสากลของศาสตร์การจัดการอยู่ที่หลักการเดียวกันสามารถนำไปใช้สำหรับขั้นตอนหนึ่งของงานที่เหมือนกันทุกมุมโลก

ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2561: 4) การจัดการ เป็นกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามขั้นตอนการบริหารอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย INPUT PROCESS OUTPUT - 4 M's - 6 M's - 8 M'S - POLC - POSDC - POSDCORB - OBJECTIVES - GOALS FEEDBACK โดยใช้ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น อย่างมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์การ ผ่านกระบวนการบริหารจัดการโดยอาศัยคน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของ องค์การ เป็นศิลปะของผู้บริหารในการทำให้อะไรต่าง ๆ จนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุด หมายขององค์การ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) เป็นการดำเนินการร่วมกับสมาชิกขององค์การ และการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพ หรือในการจัดการทรัพยากรทางการบริหารอย่าง เป็นระบบในเชิง INPUT PROCESS OUTPUT

HREX.asia (2562) นิยามของการจัดการ (Management) คือ การให้กลุ่มบุคคลในองค์กรเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การสรรบุคลากร การนำหรือสั่งการ และการควบคุมองค์กรหรือความพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

วรฉัตร วรวิรรณ (2563: 163-164) “การจัดการ” เป็นเรื่องของกระบวนการทำงานหรือกิจกรรม ที่กลุ่มบุคคลในองค์กรร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสัมพันธ์ไปกับหน้าที่ทางการจัดการ ซึ่งอาจจะประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่เพื่อให้เกิด ประโยชน์ การจัดการมีหลายด้าน เช่น การวางแผน การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี และสร้างความ

เข้าใจร่วมในทีมงาน การบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการทรัพยากรทั้งทรัพยากรมนุษย์และอื่น ๆ เพื่อให้บริษัทหรือองค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ความหมายของรัฐ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของ รัฐ ไว้ดังนี้

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2523: 21) อ้างในอานนท์ อาภาภิรม (2545: 17) คำว่ารัฐบาล (government) คือองค์การและผู้แทนขององค์การ ที่ดำเนินงานของรัฐเรียกว่ารัฐบาลอันถือว่าเป็นผู้ทำหน้าที่สาธารณะและเป็นเครื่องจักรที่รับปฏิบัติสนองเจตนารมณ์ของสาธารณชน (public-will) จึงกล่าวได้ว่ากระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนส่วนราชการต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ตลอดจนสำนักงาน คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ รวมทั้งคนงานย่อมเป็นส่วนของรัฐบาลทั้งสิ้น' และการจะมีรัฐบาลขึ้นนั้นจำต้องได้รับความยินยอมจากประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในรัฐทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชน และเพื่อป้องกันการรุกรานจากรัฐอื่น ตลอดจนการให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน

ธีรวุฒิ ไชยสิทธิ์กุล (2549: 22) "รัฐ คือ กลุ่มคนหรือชุมชนทางการเมืองซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน อย่างเป็นระเบียบในดินแดนหรืออาณาเขตแน่นอน มีรัฐบาลและอำนาจอธิปไตยของตนเอง สามารถบริหารกิจการทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกรัฐโดยอิสระพ้นจากการควบคุมของรัฐภายนอก"

ศุภกร สักลอม (2559: 60) รัฐ หมายถึง ประเทศที่มีดินแดนหรืออาณาเขตที่แน่นอน และมีผู้ใช้อำนาจอปกครองเหนือประชากรภายในรัฐ รวมทั้งต้องเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่ใคร

ยุเรศ หลุดพา (2559: 19) ดังนั้นจากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอความหมายของ ภาครัฐ คือ องค์กรที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ มีความซับซ้อน มีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน มีลำดับขั้นในการปฏิบัติงานตามพื้นที่การปกครอง ได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นโดยมีการกิจหลักคือการให้บริการประชาชนหรือพลเมืองให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด โดยไม่หวังผลเชิงเศรษฐกิจ

วิจักขณา (2561: 45) "รัฐบาล" คือที่ที่ซึ่งมี "อำนาจระหว่างกลาง" (intermediate force) เกิดขึ้น อันเป็นอำนาจที่เชื่อมผู้ ปกครองสูงสุดกับรัฐ (sovereign-state) เข้าด้วยกัน ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองสูงกับรัฐนั้น แต่ละ ฝ่ายอาจจะมี "พื้นที่" หรือสัดส่วน (ของอำนาจ) ที่แตกต่างกัน แต่ อำนาจที่อยู่ตรงกลางนั้นคือ "รัฐบาล" เมื่อ ผู้ปกครองสูงสุดต้องการส่งสิ่งใดลงไปให้ประชาชน การส่งคำสั่งนั้นต้องกระทำผ่าน "รัฐบาล" สำหรับรัฐนั้น หาก ต้องการมีฐานะที่สมดุล ก็จำเป็นต้องสร้างความเท่าเทียมในทุกด้าน นั่นคือ ต้องมีความเท่าเทียมกันระหว่างผลผลิต หรืออำนาจที่รัฐบาลมีอยู่กับผลผลิตหรืออำนาจของพลเมือง ทั้งนี้เพราะพลเมืองนั้นในด้านหนึ่ง คือผู้ปกครอง สูงสุด และในอีกด้านหนึ่งก็คือผู้อยู่ใต้บังคับนั่นเอง

วุฒิชัย ตาลเพชร (2564: 26) จากการให้ความหมายของนักวิชาการข้างต้น "รัฐ" เป็นชุมชนทางการเมืองของมนุษย์ที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ภายใต้ความเป็นสัตว์สังคมมีสำนึกร่วมความเป็นสัตว์ชนิดเดียวกันโดยสัญชาตญาณ จึงมีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนทางการเมือง ริเริ่มทำกิจกรรม

ทางการเมืองร่วมกัน อาทิ การล่าสัตว์ หาของป่า เพาะปลูก สร้างบ้านสร้างเมือง ตลอดจนการทำกิจกรรมด้านอื่น 1 การรวมตัวกันของประชากรต้องมีอาณาเขตที่แน่นอนไม่เป็นกลุ่มชนเร่ร่อน มีผู้ปกครองหรือรัฐบาลเป็นตัวกลางในการดูแลความปลอดภัยและจัดสรรผลประโยชน์ภายในรัฐ โดยผู้ปกครองหรือรัฐบาล

ต้องออก กฎ กติกาทางสังคมเพื่อสร้างความเท่าเทียมให้กับคนในรัฐ ทั้งนี้อำนาจอธิปไตยในการบริหารรัฐต้องไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐอื่น ฉะนั้น เพื่อให้เข้าใจความหมายรัฐอย่างไม่สับสนจึงมีการแยกองค์ประกอบออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย

สรุปความว่า คำว่า "รัฐ" หมายถึง ส่วนหนึ่งของระบบการปกครองที่มีอำนาจในการบริหารประเทศ โดยมีหน้าที่หลักในการรักษาความปลอดภัยและสันติภาพ รวมถึงให้บริการสาธารณสุข การศึกษา และพัฒนาเศรษฐกิจในระดับประเทศ รัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและสมดุล ซึ่งสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประชาชนทั้งประเทศ

การจัดการภาครัฐแนวใหม่

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ไว้ดังนี้

สมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2549: 292) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ได้แก่ ทฤษฎีทั่วไปซึ่งเกี่ยวข้องกับการที่รัฐบาลสามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงในการจัดบริการสู่ประชาชน การจัดการภาครัฐแนวใหม่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยจะนำมาใช้ ปฏิบัติภายหลังจากที่รัฐสภาได้ตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ให้ รัฐบาลดำเนินการแล้ว ประเด็นสำคัญ คือการใช้แนวคิดการจัดการภาค รัฐแนวใหม่ แทนวิธีการรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิม ซึ่งก่อให้เกิด ข้อโต้แย้งระหว่างนักวิชาการแนวคิดเดิมกับนักวิชาการแนวใหม่

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2556: 7) การจัดการภาครัฐหรือการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความหมายทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ในทางทฤษฎี หมายถึง ความรู้ แนวคิดและทฤษฎี หลักการ แนวทาง กระบวนทัศน์ ชุมชนนวัตกรรม สาขาวิชาหรือทุนการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับกัน ระดับนานาชาติ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์และการจัดการ ส่วนใหญ่เป็น หลักการและแนวทางแก่วิกฤติที่ภาครัฐเผชิญ โดยเฉพาะวิกฤติและปัญหานโยบายสาธารณะ ตลอดจนปัญหาการทำงานและการบริการของระบบราชการ ดั้งเดิมตามหลักของ เวเบอร์ และมุ่งปฏิรูปการจัดการภาครัฐเพื่อให้เกิดการแข่งขัน ประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สำหรับในทางปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินนโยบายสาธารณะและกิจกรรมการจัดการ ภาครัฐและการปฏิรูปการบริหารหรือการจัดการภาครัฐ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นขบวนการ เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในประเทศต่าง ๆ ในโลกตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาเช่นกัน ทั้งนี้ได้ดำเนินการตามหลักการ แนวคิดและแนวทาง หรือองค์ความรู้ทางด้านการจัดการภาครัฐ แนวใหม่ที่ได้สะสมมาหรือได้มาจากการวิจัยใหม่ ๆ

ฉัตรชัย นาถาพลอย (2563: 469) การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ หมายถึง การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐเช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานแบบมีอาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

บุญเชื้อ เพชรไทย, กนกวรรณ ศรีมณี, ญาณิศา ยอดสิน และ โชติ บดีรัฐ (2565: 367) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการ

บริหารงานภาครัฐเช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

รัฐธรรมนูญ โฆลาแสง (2566: 41) การจัดการภาครัฐแนวใหม่มีขอบเขตแนวคิดที่ครอบคลุมและกว้างขวางจึงเกิดการสับสนในการจำกัดความหมายที่ชัดเจน ในทางกลับกันกลับสะท้อนถึงการมุ่งเน้นการปฏิรูปเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารแบบดั้งเดิมและการปรับปรุงโครงสร้างระบบราชการโดยหันมาเป็นผู้ประกอบการภาครัฐ ซึ่งผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน เช่น การมองประชาชนในฐานะลูกค้า ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ การทำงานที่ใช้การบริหารแบบดั้งเดิมไม่ได้เพราะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ลำบากในการปฏิบัติงานเกิดการผูกขาด รัฐมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการผู้เดียวมีการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณที่บ้านปลาย ทั้งนี้จึงทำให้การนำไปสู่แนวคิดแบบตลาดและหันมามองกลไกการตลาดกระตุ้นการแข่งขันลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาครัฐ และการจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้เข้ามาแทนที่การบริหารงานภาครัฐแบบดั้งเดิมแทน

สรุปความว่า การจัดการภาครัฐในแนวทางใหม่ หมายถึง การปรับปรุงนโยบายและกระบวนการที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการราชการให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกระบวนการบริหารจัดการราชการ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว โดยมีการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการตัดสินใจและการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล การจัดการภาครัฐในแนวทางใหม่ยังเน้นการสร้างความสำเร็จในการบริหารจัดการราชการ และการส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนมั่นใจในการบริหารจัดการของรัฐบาล และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ การจัดการภาครัฐในแนวทางใหม่คือการสร้างความรู้และความเข้าใจในการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

บทสรุป

การทำงานของหน่วยงานราชการในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างมาก การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์การและการจัดการภาครัฐในยุคปัจจุบันต้องเน้นการใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อเพิ่มความเร็วแม่นยำ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป การพัฒนาการจัดการภาครัฐให้ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศเราเด่นในอนาคตที่ยั่งยืนและมีความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรชัย นาถาพลอย. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ* ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม หน้า 469

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). *หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภูมิ ไชยสิทธิ์กุล. (2549). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็น คอมพิวเตอร์ฟเซท.
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2560). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อุดรธานี: สำนักพิมพ์แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุญชื้อ เพชรไทย, กนกวรรณ ศรมณี, ญาณิศา ยอดสิน และ โชติ บดีรัฐ. (2565). ระบบสารสนเทศเพื่อการ จัดการภาครัฐแนวใหม่. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 มีนาคม. หน้า 367.
- พรรณี ประเสริฐวงศ์ และ วีรนาถ มานะกิจ. (2538). *การจัดองค์การและการบริหารธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ. : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยุวเรศ หลุดพา. (2559). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ภาครัฐ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- รัฐธรรมนูญ โมลาแสง. (2566). แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสาร การบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม-กันยายน. หน้า 38- 52.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2556). *การจัดการภาครัฐแนวใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิช การพิมพ์ จำกัด.
- วิจักขณา. (2561). *องค์การเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ม.ป.ท.: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.
- วุฒิชัย ตาลเพชร. (2564). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- วรรณิธร วรวิรรณ. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การและการจัดการ. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติ รัฐศาสตร์*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน. หน้า 153-173.
- ศุภกร สักกลอ. (2559). *เตรียมเป็นสิงห์ คณะรัฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี. : บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด.
- สมฤทธิ ยศสมศักดิ์. (2549). *รัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.
- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญาเคณาภูมิ. (2559). หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การและการ จัดการ. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน. หน้า 170-194.
- อนงค์ทิพย์ วสินนท์. (2541). *การบริหารรัฐกิจเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). ม.ป.ท.: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2545). *รัฐศาสตร์เบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- HREX.asia. (2562). *การจัดการ (Management) คืออะไร? สิ่งที่ HR ควรรู้เพื่อพัฒนาองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2567. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/HA0JR>.